

Brüsszel, 2023.6.5.
COM(2023) 302 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK
a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásoknak az (EU) 2022/1854
tanácsi rendelettel összhangban történő felülvizsgálatáról

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásoknak az (EU) 2022/1854 tanácsi rendelettel összhangban történő felülvizsgálatáról

Tartalomjegyzék

I.	Bevezetés.....	2
II.	A tanácsi rendelet 20. cikkében foglalt követelmény.....	5
III.	A jelenlegi villamosenergia-piaci feltételek.....	6
IV.	A villamosenergia-kereslet csökkentése.....	8
V.	Inframarginális bevételi felső határ.....	11
VI.	A végső fogyasztók támogatása.....	16
VII.	Előzetes következtetések.....	18

I. Bevezetés

Ez a jelentés felülvizsgálja a 2022/1854/EK rendelet II. fejezetének rendelkezéseit az említett rendelet (a továbbiakban: a *tanácsi rendelet*)¹ 20. cikkének (1) bekezdése alapján. A jelentés a tanácsi rendelet 19. cikke értelmében 25 tagállam által szolgáltatott információkon alapul. A jelentés az Európai Bizottság (a továbbiakban: a *Bizottság*) által a villamosenergia-piaci szerkezet reformjára vonatkozó javaslatával kapcsolatos nyilvános konzultáció során feltett egyes kérdésekre adott válaszokra is támaszkodik.

A tanácsi rendelet volt az egyik olyan intézkedés, amellyel az Unió az elmúlt két évben kialakult energiaválságra reagált. Ekkor az energiaárak jelentősen magasabbak voltak, mint az elmúlt évtizedekben. Az árak 2021 nyarán gyors emelkedésnek indultak, amikor a Covid19-cel kapcsolatos korlátozások enyhítését követően a világgazdaság fellendült. Ezt követően az energiaforrások fegyverként való felhasználása Oroszország által az azonnali piacokon és az Ukrajna elleni invázió a gázszállítás lényegesen alacsonyabb szintjéhez és a gázellátási zavarok fokozódásához vezetett, ami tovább növelte a gázárakat. A magas gázárak jelentős hatást gyakorolnak a villamos energia árára, mivel gyakran gáztüzelésű erőművekre van szükség a villamosenergia-kereslet kielégítéséhez.

A Bizottság az energiaválság kezdete óta teljes mértékben elkötelezett a magas energiaárak európai polgárokra és vállalkozásokra gyakorolt hatásainak enyhítése mellett, és a tagállamokkal szorosán együttműködve számos szakpolitikai választ dolgozott ki.

2021 októberében az EU olyan intézkedéseket tartalmazó energiaár-készletet bocsátott rendelkezésre, amelyek célja a magas árak és azok fogyasztókra gyakorolt hatásának kezelése (ideértve a jövedelemtámogatást, az adókedvezményeket, a gáztakarékossági és -tárolási intézkedéseket)². Mindezt a gázellátás fegyverként való felhasználása és az energiapiacok Oroszország általi, a gázáramlások szándékos zavarai révén történő manipulálásával összefüggésben, ami növelte az energiaárak példátlan mértékű emelkedéséhez vezető esetleges hiányokkal kapcsolatos aggodalmakat.

¹ [A Tanács \(EU\) 2022/1854 rendelete a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról.](#)

² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az emelkedő energiaárak kezelése: a cselekvés és a támogatás eszköztára, COM(2021) 660 final.

Ukrajna 2022. februári orosz invázióját követően az EU márciusban közleményt adott ki, amelyben felvázolta a REPowerEU terv³ elveit, amelyet ezt követően 2022. május 18-án részletesen is kidolgoztak⁴. Ez a terv az EU arra vonatkozó terve, hogy legkésőbb 2027-ig megszüntesse az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségét, három pilléren keresztül: az energiaforrások diverzifikálása az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól, energiamegtakarítás és az energetikai átállás felgyorsítása. Ezen utolsó pillér tekintetében a Bizottság azt javasolta, hogy az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag keretében a megújuló energiaforrásokra vonatkozó 2030-as kiemelt cél 40 %-ról 45 %-ra, az energiahatékonyságé pedig 9 %-ról 13 %-ra emelkedjen. A megújuló energiaforrások gyorsabb alkalmazására, a nagyobb energiahatékonyságra és a kereslet további villamosítására van szükség az európai polgárok fosszilis tüzelőanyagokkal kapcsolatos válságokkal szembeni védelme érdekében, mivel ezek azonnal és strukturálisan csökkentik a fosszilis tüzelőanyagok iránti keresletet, és hozzájárulnak a dekarbonizációs célkitűzésekhez az energia-, fűtési és hűtési ágazatban, valamint a közlekedési ágazatban. Alacsony működési költségeik miatt a megújuló energiaforrásoknak Uniószerre pozitív hatást kell gyakorolniuk az energiaárakra. Ezen túlmenően a megújuló energia gyorsabb alkalmazása és a nagyobb energiahatékonyság hozzá fog járulni az energiaellátás biztonságához azáltal, hogy fokozatosan megszünteti azokat a fosszilis tüzelőanyagokat, amelyekről az EU nagymértékben függ. A REPowerEU terv mellett a rövid távú energiapiaci intervenciókról szóló közlemény⁵ – amellyel, hogy további rövid távú intézkedéseket határozzon meg a magas energiaárak kezelésére – azonosította a villamosenergia-piac szerkezetének javítására irányuló lehetséges területeket, és bejelentette, hogy a vonatkozó jogszabályi keret módosítása céljából értékelni kívánja ezeket a területeket.

A Tanács 2022. október 6-án elfogadta a tanácsi rendeletet, amely rendkívüli, célzott és időben korlátozott közös intézkedéseket vezetett be a villamosenergia-kereslet csökkentése, valamint az energiaágazat kivételesen magas bevételeinek begyűjtése és a végső fogyasztók közötti újraelosztása érdekében. Konkrétabban, a villamosenergia-piacot érintő intézkedések a következőképpen foglalhatók össze (a tanácsi rendelet II. fejezete):

³REPowerEU: Közös európai fellépés a megfizethetőbb, biztonságosabb és fenntarthatóbb energiáért, COM(2022) 108 final.

⁴REPowerEU terv, COM/2022/230 final.

⁵A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Rövid távú energiapiaci intervenciók és a villamosenergia-piac szerkezetének hosszú távú fejlesztése – Cselekvési terv, COM(2022) 236 final.

- A villamosenergia-kereslet csökkentése: A tanácsi rendelet két célt határoz meg: egy indikatív célt (a teljes villamosenergia-kereslet 10 %-kal történő csökkentése) és egy kötelező célt (a kereslet legalább 5 %-os csökkentése a magas villamosenergia-kereslet időszakában). A tagállamok szabadon megválaszthatták a megfelelő intézkedéseket, tiszteletben tartva a tanácsi rendeletben meghatározott bizonyos feltételeket⁶. A kötelező célértéket 2022. december 1-jétől 2023. március 31-ig kellett alkalmazni⁷.
- A bevételek ideiglenes felső határának bevezetése az „inframarginális” villamosenergia-termelőkre (pl. megújuló energiaforrások, nukleáris energia és lignit) vonatkozóan: A tanácsi rendelet legfeljebb 180 EUR/MWh ideiglenes bevételi felső határ bevezetését írja elő az alacsonyabb határköltésű technológiákat alkalmazó villamosenergia-termelők számára (bevételi felső határ). Ugyanakkor rugalmasságot is biztosít a tagállamok számára annak eldöntésében, hogyan alkalmazzák ezt az intézkedést nemzeti szinten. A bevételi felső határt meghaladó bevételeket a magas villamosenergia-árak energiafogyasztókra gyakorolt hatásának enyhítésére fogják felhasználni. Az intézkedés 2022. december 1-jétől 2023. június 30-ig alkalmazandó.
- A végső fogyasztók támogatása: A tanácsi rendelet bővíti a tagállamok rendelkezésére álló eszköztárat a villamosenergia-fogyasztók védelme érdekében azáltal, hogy bizonyos feltételek mellett lehetővé teszi a háztartások és a kis- és középvállalkozások (kkv-k) számára a költségeknél alacsonyabb, szabályozott árakat. Ez az intézkedés 2022. október 8-tól 2023. december 31-ig alkalmazandó.

A tanácsi rendelet szolidaritási hozzájárulást is bevezetett a kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban tevékenykedő uniós vállalatok és állandó telephelyek számára (III. fejezet).

Míg a tanácsi rendelet célja az energiaválság rendkívüli körülményeinek kezelése volt, a Bizottság 2023. március 14-én túllépett a pusztán vészhelyzeti reagáláson, és javaslatot tett az uniós villamosenergia-piaci szerkezet reformjára, hogy felgyorsítsa a megújuló energiaforrások alkalmazását és a gáz kivezetését, csökkentse a fogyasztói számlák függését az ingadozó fosszilizüzelőanyag-áraktól, hatékonyabban védje a fogyasztókat a jövőbeli áremelkedésektől és az esetleges piaci manipulációtól, valamint tisztábbá és versenyképesebbé tegye az uniós ipart (a *villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó javaslat*)⁸. Ez a javaslat olyan

⁶ Amennyiben állami forrásokról van szó, az ilyen intézkedések az állami támogatások ellenőrzésének hatálya alá tartozhatnak.

⁷ Az indikatív célértéket bevezető intézkedés 2023. december végéig továbbra is alkalmazandó.

⁸ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az (EU) 2019/943 és az (EU) 2019/942 rendeletnek, valamint az (EU) 2018/2001 és az (EU) 2019/944 irányelvnek az uniós villamosenergia-piac szerkezetének javítása érdekében történő módosításáról.

intézkedéseket határoz meg, amelyek célja, hogy lehetővé tegyék a nem fosszilis villamosenergia-termeléssel kapcsolatos hosszabb távú szerződések kidolgozását, és tisztább, rugalmas megoldásokat – például a keresletoldali válaszingtézkedéseket és a tárolást – vezessenek be a rendszerbe, kizorítva ezzel a gázt a villamosenergia-szerkezetből. Konkrétan, a villamosenergia-rendszer rugalmasságának javítása érdekében a javaslat előírja a tagállamok számára, hogy mérjék fel szükségleteiket, és határozzanak meg célkitűzéseket a nem fosszilis tüzelőanyagokkal kapcsolatos rugalmassági mechanizmus növelésére, valamint teremtsenek lehetőséget a nem fosszilis tüzelőanyagokkal kapcsolatos rugalmassági mechanizmusra – például a keresletoldali válaszokra és a tárolásra – vonatkozó új támogatási rendszerek bevezetésére.

A villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó javaslat olyan intézkedéseket is tartalmaz, amelyek fokozzák a kiszolgáltatók fogyasztók védelmét. A javaslat többek között lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy jövőbeli villamosenergiaár-válság esetén költség alatti szabályozott kiskereskedelmi árakat vezessenek be a háztartások és a kkv-k számára.

A javaslat előkészítése során a Bizottság 2023. január 23. és 2023. február 13. között nyilvános konzultációt folytatott (a továbbiakban: *nyilvános konzultáció*). A nyilvános konzultáció során kérdések merültek fel a tanácsi rendeletben bevezetett intézkedésekkel kapcsolatban⁹.

II. A tanácsi rendelet 20. cikkében foglalt követelmény

A tanácsi rendelet 19. cikke jelentéstételi kötelezettségeket vezetett be a tagállamok számára, amelyek értelmében a tagállamoknak 2023. január 31-ig tájékoztatniuk kellett a Bizottságot i. a végrehajtott keresletcsökkentési intézkedésekről, ii. az „inframarginális” villamosenergia-termelőkre vonatkozó ideiglenes bevételi felső határ bevezetése következtében keletkezett többletbevételről és a magas villamosenergia-árak hatásának enyhítése érdekében e bevételek elosztásáról, valamint iii. a kiskereskedelmi ár megállapításával kapcsolatos beavatkozásokról. Nem minden tagállam nyújtott be az előírásoknak megfelelő jelentést. A határidőig a tagállamok kevesebb mint fele nyújtotta be jelentését, mások 2023 februárjában és márciusában intézték a benyújtást, kettő pedig még nem nyújtotta be jelentését a Bizottságnak¹⁰. Ez a jelentés a tagállamok által e dokumentum elkészítésekor benyújtott információkon alapul. Ugyanakkor

⁹ A Bizottság 1369 választ kapott; ezek közül több mint 700 polgároktól, mintegy 450 vállalkozásuktól és vállalkozói szövetségektől, mintegy 40 nemzeti vagy helyi közigazgatási szervektől vagy nemzeti szabályozó hatóságtól, mintegy 70 pedig hálózatüzemeltetőtől érkezett. Emellett mintegy 20 energiaközösség, 15 szakszervezet és 20 fogyasztói szervezet vett részt a konzultációban. Nem kormányzati szervezetektől, szellemi műhelyektől, kutató- vagy egyéb tudományos szervezetektől is jelentős számban érkeztek válaszok.

¹⁰ Magyarország és Románia.

meg kell jegyezni, hogy a Bizottság nem végzett értékelést a benyújtott információk pontosságát illetően.

A tanácsi rendelet 20. cikkének (1) bekezdése értelmében a Bizottság az uniós villamosenergia-ellátás és -árak általános helyzetét figyelembe véve elvégzi a II. fejezet felülvizsgálatát, és a felülvizsgálat főbb megállapításairól jelentést nyújt be a Tanácsnak.

A tanácsi rendelet 20. cikkének (1) bekezdése azt is előírja, hogy e jelentés alapján a Bizottság – amennyiben a gazdasági körülmények vagy a villamosenergia-piac működése az EU-ban és az egyes tagállamokban ezt indokolja – javasolhatja a tanácsi rendelet alkalmazási időszakának meghosszabbítását, az „inframarginális” villamosenergia-termelőkre és a jelenleg alkalmazandó villamosenergia-termelési forrásokra vonatkozó bevételi felső határ szintjének módosítását, illetve a II. fejezet más módon történő módosítását.

A tanácsi rendelet II. fejezetében szereplő intézkedések felülvizsgálatának részeként és a 20. cikk (1) bekezdésével összhangban a Bizottság benyújtja ezt a jelentést a Tanácsnak (a továbbiakban: a **jelentés**). A jelentés tehát nem terjed ki a tanácsi rendelet III. fejezetében foglalt szolidaritási hozzájárulási rendelkezések felülvizsgálatára, amelyről az említett rendelet 20. cikkének (2) bekezdésével összhangban külön jelentést kell benyújtani.

A jelentés azon a felülvizsgálaton alapul, amelyet a Bizottság a jelenlegi villamosenergia-piaci feltételek, az elkészítés időpontjában várható állapotuk és más rendelkezésre álló információk alapján végzett, beleértve a tanácsi rendelet 19. cikke szerinti jelentéstételi kötelezettségeiknek eleget tevő 25 tagállam (a továbbiakban: **jelentéstevő tagállamok**) válaszait is. A jelentés ezért nem érinti az uniós villamosenergia-ellátás és -árak általános helyzetének előre nem látható változásait, illetve a tagállamoktól származó kiegészítő információkon alapuló esetleges jövőbeli következtetéseket.

III. A jelenlegi villamosenergia-piaci feltételek

A tanácsi rendeletben foglalt intézkedéseket olyan időszakban vezették be, amikor a villamosenergia-árak rekordszintet értek el. 2022 augusztusában például a főbb uniós villamosenergia-piacokon a villamos energia nagykereskedelmi ára meghaladta a 350 EUR/MWh-t, míg 2022 decemberében a referenciaérték 220 EUR/MWh felett volt. A bejelentési időszakban a villamosenergia-árak körülbelül négyszer magasabbak voltak, mint a 2010–2020 közötti időszakra vonatkozó átlagár (40–60 EUR/MWh). Ezek a túlzott árak főként

annak tulajdoníthatók, hogy a gázárak 2022 nyarán¹¹ új csúcspontokat értek el, és az ősz nagy részében továbbra is magasak voltak, valamint hogy ebben az időszakban gyakran a gáz- és széntüzelésű termelőlétesítmények voltak a legmagasabb határköltséggel rendelkező erőművek, melyekkel a villamosenergia-kereslet kielégíthető volt. A válság alatt az azonnali nagykereskedelmi gázárak 2010 és 2020 között körülbelül az átlagár hatszorosára nőttek (mintegy 20 EUR/MWh). A Tanács ennek fényében fogadta el 2022 októberében a villamosenergia-piacot érintő vészhelyzeti beavatkozásra irányuló bizottsági javaslatot, amely végül a tanácsi rendelet elfogadásához vezetett. A Bizottság és a Tanács akkori várakozása az volt, hogy a villamosenergia-árak továbbra is a 2022 nyarán és őszén megfigyelt magas szinten maradnak.

2022 decembere óta azonban, amikor a tanácsi rendeletben foglalt intézkedések hatályba léptek, a villamosenergia-árak drasztikusan csökkentek, és a jelenlegi átlagárak nem érték el a 80 EUR/MWh-t (az uniós referenciaátlag 2023 májusának végéig 80 EUR/MWh).

Ez főként a nagykereskedelmi gázárak csökkenésének tudható be, amely különböző tényezőkhöz kapcsolódott, például az enyhe időjárási viszonyokhoz, valamint a tagállamok és a Bizottság által az energiaválság leküzdése érdekében bevezetett intézkedések széles köréhez, beleértve a tanácsi rendeletben foglalt, a villamosenergia-kereslet csökkentésére irányuló intézkedéseket, az LNG-referenciaértéket és a gázkereslet csökkentésére irányuló intézkedéseket¹², amelyek együttesen javították a kereslet és a kínálat közötti egyensúlyt¹³.

A gázárak közelmúltbeli csökkenése és stabilizálódása, és ennek következtében 2023 első hónapjaiban a villamosenergia-árak olyan piaci várakozásokat váltottak ki, amelyek szerint a 2022-ben megfigyelhető villamosenergiaár-emelkedések kevésbé valószínűsíthetők a következő télen. Ezeket a piaci várakozásokat számos tényező támasztja alá, például a magasabb gáztárolási szintek, a tagállamok keresletcsökkentésre irányuló erőfeszítései és az

¹¹ 2022 augusztusában az azonnali gázpiac (Title Transfer Facility – TTF) másnapi és havi árai meghaladták a 230 EUR/MWh-t.

¹² A Tanács (EU) 2022/2576 rendelete (2022. december 19.) a szolidaritásnak a gázbeszerzések jobb koordinálása, a megbízható ár-referenciaértékek és a határokon átnyúló gázkereskedelem révén történő fokozásáról, a Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről és a Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról.

¹³ Az EU 2022 augusztusa és 2023 januárja között 19,2 %-kal, azaz 41,5 milliárd m³ csökkentette földgáz iránti keresletét az előző öt év átlagához képest. Így eddig meghaladta a 15 %-os célértéket, amely ugyanezen időszak tekintetében 32,5 milliárd m³-nek felel meg. Emellett a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti teljes időszakban a több mint 45 milliárd köbméteres csökkentéssel már elérte az átfogó célkitűzésének több mint 90 %-át.

ebből adódó eredmények, valamint az energiaválság leküzdése érdekében kialakított további csővezetékek és cseppfolyósított földgáz-infrastruktúra. A villamosenergia-piaci kínálat egyéb eredendő tényezői, például a nukleáris energia várható jobb rendelkezésre állása és a vízenergia 2022-hez képest összességében jobb rendelkezésre állása ugyancsak arra utalnak, hogy a következő télen olcsóbb lesz a villamosenergia-ellátás, ami várhatóan alacsonyabban hajtja felfelé a villamosenergia-árakat, mint 2022-ben.

IV. A villamosenergia-kereslet csökkentése

Keresletcsökkentő intézkedések

Valamennyi jelentéstevő tagállam energiatakarékosági és -fogyasztási tudatosságnövelő kampányokat, valamint általános energiamegtakarítási – például a középületek fűtésével és a közvilágítással kapcsolatos – intézkedéseket hajtott végre. A Bizottság üdvözli ezeket a kampányokat, mivel felhívják a fogyasztók figyelmét arra, hogy mikor emelkednek a villamosenergia-árak, így rugalmasabbá tehetik energiafogyasztásukat. A keresletoldali válasz ösztönzése érdekében öt tagállam, nevezetesen Ausztria, Csehország, Görögország, Horvátország és Lengyelország arról számolt be, hogy a kiskereskedelmi energiaárakra csak meghatározott villamosenergia-fogyasztási szintekre alkalmazható támogatásokat vezetett be.

19 tagállam, Ausztria, Bulgária, Csehország, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Svédország és Szlovénia egyedi intézkedéseket vezetett be a villamosenergia-kereslet csúcsidőben történő csökkentésére, mint például a csúcsidők közzététele, kommunikációs kampányok és a fogyasztóknak szóló egyéni üzenetek, amelyek a villamosenergia-fogyasztás önkéntes csökkentésére ösztönöznek. Konkrétabban, Olaszország, Szlovénia és Spanyolország versenyeztetési ajánlattételi rendszereket vezetett be annak érdekében, hogy 2022–2023 telén a csúcsidőben csökkentse a villamosenergia-keresletet¹⁴, Ausztria és Svédország pedig az állami támogatási kereten belül jóváhagyás céljából bejelentett egy vonatkozó programot a Bizottságnak. Végezetül Portugália arról számolt be, hogy jelenleg mérlegeli egy versenyeztetési ajánlattételi rendszer bevezetését a csúcsidőben jelentkező villamosenergia-kereslet csökkentése céljából.

¹⁴ Néhány tagállam, mégpedig Olaszország, Portugália, Spanyolország és Szlovénia versenyeztetési ajánlattételi eljárást vezetett be vagy mérlegelt a villamosenergia-kereslet csökkentése érdekében.

Három tagállam meghatározott fogyasztói kategóriák tekintetében vezetett be keresletcsökkentési intézkedéseket. Lettország például korlátozásokat vezetett be a nagy ipari fogyasztók villamosenergia-fogyasztására vonatkozóan.

A villamosenergia-fogyasztás csökkentése

A jelentéstevő tagállamok által 2022 decemberére vonatkozóan benyújtott információk alapján a villamosenergia-fogyasztás általános csökkenése a referencia-időszakhoz képest 0,5 %¹⁵ és 15 % között mozgott¹⁶.

Azon mennyiségek tekintetében, amelyekkel a csúcsideőben csökkent a villamosenergia-fogyasztás:

- Tíz tagállam, Ausztria, Bulgária, Észtország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Luxemburg, Olaszország és Portugália 4 % és 7 % közötti csökkentett mennyiségekről számolt be.
- Nyolc tagállam, Belgium, Csehország, Dánia, Finnország, Lettország, Németország, Svédország és Szlovénia 7 % és 10 % közötti csökkentett mennyiségekről számolt be.
- Öt tagállam, Franciaország, Görögország, Litvánia, Spanyolország és Szlovákia 10 %-ot meghaladó csökkentett mennyiségekről számolt be.

Az intézkedés meghosszabbításának értékelése

A jelentéstevő tagállamok jelezték, hogy összességében elérték azt a kötelező célt, hogy csúcsideőben 5 %-kal csökkentsék a villamosenergia-fogyasztást. Néhány tagállam azonban rámutatott, hogy a teljes havi fogyasztás 10 %-os csökkentésére vonatkozó *indikatív* követelménynek való megfelelés (az elmúlt 5 évhez képest) kihívást jelent az időjárástól való függőség és az energiaválság miatti gazdasági körülmények miatt.

A nyilvános konzultáció során kérdések merültek fel a keresletoldali válaszingtézkedések esetleges meghosszabbításával kapcsolatban. E kérdésekre válaszolva a legtöbb érdekelt fél kifejtette, hogy a villamos energia belső piacáról szóló (EU) 2019/943 rendeletben (a

¹⁵ Ciprus, Horvátország, Lengyelország és Portugália jelentette be a villamosenergia-fogyasztás csökkenésének legalacsonyabb szintjét.

¹⁶ A tanácsi rendelet 2. cikkének 3. pontjában meghatározottak szerint, Finnország, Franciaország, Görögország, Németország és Spanyolország számolt be a villamosenergia-fogyasztás csökkentésének legmagasabb szintjéről. Úgy tűnik, hogy a bruttó villamosenergia-fogyasztás csökkentésének kiszámításakor egyes jelentéstevő tagállamok a tanácsi rendelet 3. cikkének (2) bekezdését alkalmazták, míg mások nem. A 3. cikk (2) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a bruttó villamosenergia-fogyasztás csökkentésére vonatkozó számításaikban figyelembe vegyék a gázkereslet csökkentésére vonatkozó célok eléréséből és a fosszilis tüzelőanyagok fokozatos kivezetésére irányuló általános villamosítási erőfeszítésekből eredő megnövekedett bruttó villamosenergia-fogyasztást. Következésképpen az ilyen számításoknak az egyes tagállamok közötti összehasonlítását körültekintően kell elvégezni.

továbbiakban: a *villamosenergia-rendelet*) nincs szükség olyan konkrét keresletoldali válaszingyintézkedések bevezetésére, amelyek válság esetén alkalmazandók lennének. Ehelyett úgy vélték, hogy a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló (EU) 2019/944 irányelv (a továbbiakban: *villamosenergia-irányelv*) rendelkezéseinek megfelelően a villamosenergia-piaci jogszabályok már megfelelően foglalkoznak a keresletoldali válaszingyintézkedésekkel, és ezt a villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó javaslat tovább erősíti.

Fontos, hogy a villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó javaslat strukturális elemként tovább integrálja a keresletcsökkentő intézkedéseket a villamosenergia-piac szerkezetébe. Különösen az ingadozó teljesítményű megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia hatékony integrációjának biztosítása (figyelembe véve az övezetközi kereskedelmet) és a fosszilis tüzelőanyagokon alapuló villamosenergia-termelés iránti igény csökkentése érdekében azokban az időszakokban, amikor nagy a villamosenergia-igény és alacsony a változó, megújuló energiaforrásokból történő villamosenergia-termelés szintje, a villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó javaslat lehetővé teszi az átvitelrendszer-üzemeltetők számára, hogy olyan csúcskiegyenlítő terméket alakítsanak ki, amely lehetővé teszi a felhasználóoldali válaszingyintézkedéseket azzal a céllal, hogy a nap meghatározott óráiban tovább is hozzá lehessen járulni a villamosenergia-rendszeren belüli fogyasztási csúcsok csökkentéséhez (a villamosenergia-rendelet új 7a. cikke). A csúcskiegyenlítő termék hozzájárulhat a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia rendszerbe történő integrálásának maximalizálásához azáltal, hogy a villamosenergia-fogyasztást a nagyobb megújulóenergia-termeléssel járó napi pillanatokra helyezi át, feltéve, hogy az előre jelzett költségek nem haladják meg a termékek várható előnyeit. Mivel a csúcskiegyenlítő termék célja a villamosenergia-fogyasztás csökkentése és áthelyezése, a javaslat e termék alkalmazási körét a keresletoldali válaszingyintézkedésekre korlátozza.

Emellett a villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó javaslat felszólítja a tagállamokat, hogy mérjék fel az energiarendszer rugalmasságával kapcsolatos igényeiket – beleértve a keresletoldali válaszingyintézkedéseket –, és határozzanak meg célkitűzéseket ezen igények teljesítésére. A javaslat azt a lehetőséget is magában foglalja, hogy a tagállamok kapacitásmechanizmusokat tervezzenek (újra) az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó rugalmasság előmozdítása érdekében, valamint hogy új, nem fosszilis rugalmassági támogatási rendszereket vezessenek be a villamosenergia-piacokon. Ezen túlmenően – ellentétben a tanácsi rendeletben foglalt keresletcsökkentési intézkedések mögött meghúzódó indokokkal, amelyek célja, hogy a válsághelyzet miatt a tagállamokban általánosan elérjék a keresletcsökkentési

célokat – a villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó javaslat strukturálisabb módon kezeli a keresletoldali válaszingykedéseket. Lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy saját, nem fosszilis rugalmassági mechanizmusait és a keresletoldali válaszingykedésekre és a tárolásra vonatkozó célkitűzéseiket megfelelő villamosenergia-rendszereik sajátos igényeihez igazítsák. Ezért a javaslat nem határoz meg konkrét célokat.

A Bizottság továbbá megjegyzi, hogy jelenleg kidolgozás alatt áll a keresletoldali válaszingykedésekre vonatkozó új üzemi és kereskedelmi szabályzat. Véglegesítését követően ez az üzemi és kereskedelmi szabályzat várhatóan kötelező erejű szabályokat fog tartalmazni a szabályozási központba tömörülésre, az energiatárolásra és a keresletcsökkentésre vonatkozóan, ami tovább könnyíti majd a keresletoldali válaszban való részvételt valamennyi meglévő piacon¹⁷.

Figyelembe véve a jelenleg a Bizottság rendelkezésére álló információkat – a fenti piaci várakozásokat is beleértve – a Bizottság jelenleg nem látja szükségesnek a tanácsi rendeletben meghatározott keresletcsökkentési intézkedések meghosszabbítását.

V. Inframarginális bevételi felső határ

A bevételi felső határ alkalmazása

A jelentéstevő tagállamok által benyújtott információk alapján az inframarginális bevételi felső határ végrehajtása nagyon heterogénnek bizonyult. Eltérő végrehajtás figyelhető meg nemcsak a bevételi felső határ megállapításának szintje (tizenhét tagállam a felső határt 180 EUR/MWh alatt állapította meg¹⁸), hanem az intézkedések időbeli hatálya tekintetében is (hét¹⁹ tagállam

¹⁷ <https://www.acer.europa.eu/news-and-events/news/acer-submitted-framework-guideline-demand-response-european-commission-first-step-towards-binding-eu-rules>

¹⁸ A következő tagállamok számoltak be legalább egy technológia esetében 180 EUR/MWh alatti felső határról: Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Luxemburg, Németország, Olaszország, Szlovákia. Spanyolország már 2021 szeptemberében piaci bevételi felső határt vezetett be bizonyos technológiákra vonatkozóan. Az intézkedés, amely az előrejelzések szerint 2023 végéig tart, jelenleg 67 EUR/MWh körüli felső határt alkalmaz. 2022 júniusában Spanyolország és Portugália olyan mechanizmust vezetett be, amelynek célja a nagykereskedelmi villamosenergia-árak csökkentése az ibériai piacon, csökkentve a piaci bevételek felső határának hatását. A mechanizmust a Bizottság 2022. június 8-án, az SA. 102454 és az SA. 102569 ügyszám alatt hagyta jóvá, és a közelmúltban az SA. 106095 és az SA. 106096. ügyszám alatt 2023 végéig meghosszabbította.

¹⁹ A következő tagállamok 2022. december 1-je előtt kezdték alkalmazni az inframarginális bevételi felső határt: Belgium (2022. augusztus 1.); Ciprus (2022. június 24.); Franciaország (2022. július 1.); Görögország (2022. július 8.); Olaszország (egyes megújulóenergia-termelők esetében 2022. február), Portugália és Spanyolország (2022. június).

visszamenőleges hatállyal alkalmazza a felső határt, tizenegy²⁰ tagállam pedig a tanácsi rendeletben erre az intézkedésre meghatározott határidő után fogja alkalmazni azt).

Több tagállam számolt be arról, hogy nemzeti joghatóságában nehézségekbe ütközik az intézkedés végrehajtása. E nehézségek többsége ahhoz a rövid határidőhöz kapcsolódott, amelyen belül a tagállamoknak végre kellett hajtaniuk az intézkedést, míg egyéb nehézségek az adatgyűjtés folyamán és az intézkedés hatálya alá tartozó egyes villamosenergia-termelők bevételeinek kiszámítása során merültek fel. A tagállamok arról is beszámoltak, hogy az érintett nemzeti adóhatóságokkal és az alkalmazandó rendeletekkel kapcsolatban ellentmondások állnak fenn a bevételi felső határ alkalmazási módjainak megvitatása során.

Noha a tagállamok nem számoltak be a határokon átnyúló kereskedelem vagy az ajánlattételi magatartás jelentős akadályairól, a nyilvános konzultáció egyes válaszadói aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy a tagállamok különböző végrehajtási stratégiáinak sokfélesége szabályozási bizonytalanságot teremtett a piaci szereplők számára, és akadályt jelentett az új beruházások számára.

A bevételi felső határ bevezetéséből származó bevételek

Fontos szem előtt tartani, hogy a tagállamok az inframarginális bevételi felső határ hatálybalépését követő néhány hónapon belül benyújtották jelentésüket, és addigra a legtöbb tagállam még mindig nem rendelkezett információval az intézkedés révén beszedett bevételekről. Csak két tagállam tudott előzetes adatokat szolgáltatni: Bulgária arról számolt be, hogy 2022 decemberében 321 700 123 BGN-t (körülbelül 163 millió EUR-t) szedett be, Litvánia pedig azt közölte, hogy 2023. március 9-ig körülbelül 10 millió EUR-t szedett be. Míg Görögország, Spanyolország és Olaszország képes volt számadatokkal szolgálni, ezek a tanácsi rendelet elfogadása előtt beszedett bevételekre vonatkoztak, mivel ezek az országok a tanácsi rendelet elfogadása előtt a bevételi felső határral egyenértékű intézkedéseket hajtottak végre.

A legtöbb tagállam meg tudta becsülni a várt bevételeket, sok esetben azzal a fenntartással, hogy ezek a becslések a feltételezett nagyon magas nagykereskedelmi villamosenergia-árakon alapulnak. Az eredeti becslések szerint a bevételek összességében meghaladják az 50 milliárd EUR-t. Ugyanakkor úgy tűnt, hogy ezek a feltételezések a jelentés időpontjáig valószínűleg nem fognak megvalósulni. A bevételek összege egyenlőtlenül oszlik meg a

²⁰ Ausztriában, a Cseh Köztársaságban, Finnországban, Franciaországban, Lengyelországban, Luxemburgban, Portugáliában, Spanyolországban és Szlovéniában az inframarginális bevételi felső határt vagy hasonló intézkedéseket 2023. december 31-ig kell alkalmazni. Cipruson az intézkedés megszüntetése a szabályozó szerv által hozott határozaton alapul majd. Szlovákiában az intézkedés 2024. december 31-ig lesz hatályban. Németországban az alkalmazási időszak 2024. április 30-ig meghosszabbítható.

tagállamok között: Németország az eredetileg beszedni kívánt összegnél magasabb összegű becslésekről számolt be (23,4 milliárd EUR, figyelembe véve az intézkedés 2024. április 30-ig történő meghosszabbítását), és a sorban Franciaország következik (11 milliárd EUR). Meg kell jegyezni, hogy a legtöbb technológia esetében a bevételi felső határt mindkét országban jóval alacsonyabb szinten állapították meg, mint a tanácsi rendelet által előírt 180 EUR/MWh, és hogy ezek a becslések a várható magas nagykereskedelmi villamosenergia-árakon alapultak. Más tagállamok, különösen azok, amelyek nem határozták meg a felső határ szintjét 180 EUR/MWh-nál alacsonyabb szinten, várhatóan alacsonyabb összegeket szednek be.

Az intézkedés meghosszabbításának értékelése

Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az inframarginális bevételi felső határ célja az volt, hogy a tagállamok beszédhessék és újra eloszthassák az egyes inframarginális termelők által kivételesen megszerzett túlzott bevételeket, megőrizve a villamosenergia-termelők közötti áralapú versenyt (különösen a megújuló energiaforrásokon alapuló energiák tekintetében).

E tekintetben az elmúlt hónapok alacsonyabb nagykereskedelmi villamosenergia-árai miatt a legfeljebb 180 EUR/MWh-ban²¹ meghatározott bevételi felső határ eddig releváns hatásokkal járt elsősorban azokban a tagállamokban, amelyek a 8. cikk (1) bekezdésének a) pontjával összhangban 180 EUR/MWh-nál alacsonyabb felső határt választottak, elég alacsonyat ahhoz, hogy az érintett tagállamokban a vonatkozó villamosenergia-árakból származó inframarginális bevételeket figyelembe vegyék.

A fentieknek megfelelően a bevételi felső határt tagállamonként igen heterogén módon vezették be. Nemcsak a bevételi felső határ megállapításának szintje, hanem alkalmazásának időbeli hatálya és az adott tagállamban technológiánként bevezetett felső határ tekintetében is eltérő végrehajtás figyelhető meg. Emellett a Bizottság az érdekelt felekkel folytatott eszmecserék során és panaszok beérkezését követően arról is értesült, hogy az, ahogyan egyes tagállamok a bevételi felső határ alkalmazása mellett döntöttek, hatással lehetett a meglévő villamosenergia-vásárlási megállapodásokra és más hosszú távú szerződésekre, valamint visszatarthatta az új megállapodások megkötését. Ez különösen akkor figyelhető meg, amikor a felső határ nem a termelő által a villamosenergia-vásárlási megállapodásból származó realizált jövedelemre vonatkozik, hanem például a villamos energia nagykereskedelmi árának megfelelő

²¹ Az ellátás biztonságának biztosítása érdekében a tanácsi rendelet 8. cikke (1) bekezdésének b) pontja lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy magasabb felső határt állapítsanak meg a piaci bevételekre azon gyártók tekintetében, amelyekre egyébként a piaci bevételek uniós szintű felső határa vonatkozna, amennyiben beruházási és működési költségeik magasabbak, mint a piaci bevételek uniós szintű felső határa. 13 tagállam beépítette ezt a lehetőséget a bevételek inframarginális felső határának nemzeti végrehajtásába, különösen a lignit-, biomassza- és olajtermelő erőművek esetében.

„feltételezett” (fiktív) bevételre, ami végső soron paradox helyzetekhez vezethet, amikor a termelő kénytelen lehet veszteséggel eladni a villamos energiát.

Az intézkedés esetleges meghosszabbítása akadályozná a villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó javaslatban meghatározott célkitűzések egyikét, nevezetesen a villamosenergia-vásárlási megállapodások elterjedésének ösztönzését és lehető leglikvidebb piacuk biztosítását. A villamosenergia-vásárlási megállapodások olyan eszközök, amelyek hosszú távú árstabilitást biztosítanak az átvevő számára, és biztosítják a termelő számára a beruházási döntés meghozatalához szükséges biztonságot. Mindazonáltal csak néhány tagállam rendelkezik aktív piaccal az energiavásárlási megállapodások számára, a vásárlók pedig jellemzően nagyvállalatokra korlátozódnak, nem utolsósorban azért, mert az energiavásárlási megállapodások megkötését számos akadály nehezíti, különösen azért, mert ezekben a hosszú távú megállapodásokban a vevő nemfizetésével kapcsolatos kockázat fedezése nehézségekbe ütközik. Ezért a javaslat szerint a tagállamoknak figyelembe kell venniük annak szükségességét, hogy az energiavásárlási megállapodások tekintetében dinamikus piacot hozzanak létre az integrált nemzeti energia- és klímatervekben meghatározott energetikai dekarbonizációs célkitűzések megvalósítására irányuló szakpolitikák meghatározásakor. A hitelképességgel kapcsolatos kockázatok kezelése érdekében, a javaslat értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az energiavásárlási megállapodások piacára való belépési korlátokkal szembesülő és pénzügyi nehézségekkel nem küzdő vállalatok hozzáférhessenek a vevői nemteljesítéssel kapcsolatos pénzügyi kockázatok csökkentésére szolgáló eszközökhöz, beleértve a piaci árra épülő garanciarendszereket is. A javaslat további követelményeket fogalmaz meg azzal a céllal, hogy ösztönözze az ilyen megállapodások piacának növekedését.

Emellett a bevételi felső határ tagállamok általi eltérő alkalmazása jelentős szabályozási bizonytalanságot eredményezett, ami viszont kockázatot jelent az uniós célkitűzések eléréséhez szükséges új beruházások – különösen a megújuló energiaforrások terén történő – fejlődésére nézve. Különösen az egyes tagállamokban a hosszú távú szerződések, köztük a villamosenergia-vásárlási megállapodások megkötésével kapcsolatban a bevételek felső határának bevezetése miatti nehézségek további befektetői bizonytalanságot teremthetnek, és csorbíthatják az érdekelt felek határidős piacokba vetett hitét és bizalmát. A fent említett kockázatok végső soron alááshatják a villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó javaslat által megcélzott, a megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiatermelés számára vonzó beruházási környezet kialakítását, és végső soron az energetikai átállást.

Végül a nyilvános konzultáció során az inframarginális bevételi felső határ esetleges meghosszabbításával kapcsolatban is születtek kérdések. A válaszadók többsége ellenezte az intézkedés meghosszabbításával járó alábbi kockázatokat és kihívásokat:

- úgy tűnik, hogy az inframarginális bevételi felső határ tagállamok közötti heterogén alkalmazása bizonytalanságot teremtett a befektetők számára, és a jelentések szerint az új befektetésektől visszatartó tényezőnek minősül,
- az intézkedés végrehajtása bonyolult, és adminisztratív költségei az előnyökhöz képest magasak,
- ha a bevételekre vonatkozó inframarginális felső határt alacsony szinten állapítják meg – ahogy néhány tagállam eljárt –, a termelők hajlamosak lehetnek termelésük csökkentésére, amíg a felső határ érvényben van,
- a fogyasztóvédelem a villamosenergia-piac szerkezetébe való beavatkozás nélkül is biztosítható, például célzott szociálpolitikák elfogadása révén.

A válaszadóknak csak kis része támogatta az inframarginális bevételek felső határának meghosszabbítását – akár a tanácsi rendeletben meghatározottak szerint, akár kisebb módosításokkal. Ezek a válaszadók nagyrészt arra alapozták észrevételeiket, hogy az intézkedés milyen előnyökkel jár a végső fogyasztók számára.

Figyelembe véve a Bizottság számára jelenleg rendelkezésre álló, fent ismertetett információkat, a Bizottság nem javasolja a tanácsi rendelet meghosszabbítását az inframarginális bevételi felső határ tekintetében.

A Bizottság leszögezi, hogy a magas energiaárak fogyasztói számlákra gyakorolt hatásának enyhítésére, villamosenergia-piaci reformjában javasolta a hosszú távú piacok fejlődésének előmozdítását azzal a céllal, hogy az inframarginális termelők bevételeit és a végső fogyasztók által fizetett árakat kevésbé határozza meg az ingadozó rövid távú nagykereskedelmi villamosenergia-piaci ár. A Bizottság javaslata alapján ezeket a bevételeket és árakat főként a hosszú távú szerződések, például a hosszú távú szerződések (pl. villamosenergia-vásárlási megállapodások) és az úgynevezett kétirányú különbözeti szerződések alapján fogják meghatározni, attól függően, hogy a létesítmény magán- vagy állami finanszírozásban részesült-e. A kompenzációs különbözeti szerződések esetében a piaci árak emelkedése kifizetést generál. A javaslat szerint a tagállamoknak ezt a kifizetést arra kell használniuk, hogy közvetlenül csökkentsék az összes villamosenergia-fogyasztó (beleértve a vállalatokat és az ipart is) villamosenergia-számláit, hasonló hatást előidézve, mint az inframarginális bevételi felső határé, de befektetői bizonytalanság nélkül.

VI. A végső fogyasztók támogatása

A tanácsi rendelet II. fejezetének 3. szakasza a kiskereskedelmi piacra vonatkozik, és lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy ideiglenesen kiterjesszék a kis- és középvállalkozások (kkv-k) villamosenergia-ellátásának árképzésébe történő állami beavatkozást (12. cikk), valamint kivételesen és ideiglenesen a költségek alatt határozzák meg a kiskereskedelmi árakat (13. cikk).

A válság előtt tizenegy országban, Belgiumban, Bulgáriában, Franciaországban, Görögországban, Lengyelországban, Litvániában, Magyarországon, Olaszországban, Portugáliában, Romániában és Szlovákiában²² került sor állami beavatkozásra a háztartások árképzésébe szabályozott árak vagy szociális tarifák formájában. A válság alatt hét további tagállam vezetett be árszabályozást a háztartásokra, és pedíg Csehország, Észtország, Finnország, Hollandia, Horvátország, Luxemburg és Szlovénia.

A beérkezett 25 értékelésben 12 tagállam számolt be arról, hogy igénybe vette a tanácsi rendeletben foglalt intézkedéseket. 4 tagállam, Csehország, Észtország, Lengyelország és Szlovénia számolt be arról, hogy a tanácsi rendelet 12. cikke alapján szabályozott kiskereskedelmi árakat vezetett be a kkv-k számára. Emellett a háztartások árait szabályozó Franciaország és Szlovákia – az állami támogatási szabályok szerinti ideiglenes válság- és átállási kerettel²³ összhangban – a kkv-kat célzó kompenzációs programokról számoltak be. Hollandia beavatkozott az árképzésbe azzal a céllal, hogy a háztartások és a vállalkozások számára költség alatti villamosenergia-árakat biztosítson. Ezt a programot bejelentették a Bizottságnak, és az alkalmazandó állami támogatási keret alapján jóváhagyták²⁴.

Noha a tanácsi rendelet 13. cikkének c) pontja előírja a tagállamok számára, hogy kompenzálják a szolgáltatókat a költségek alatti villamosenergia-ellátás költségeiért, a tagállamok jelentéseikben nem tüntettek fel erre vonatkozó konkrét információkat.

Emellett néhány tagállam a kkv-k javára történő más típusú beavatkozásokról is említést tett. Portugália például a kkv-kra szabott árbeavatkozásként említette a hálózati díjak csökkentését. Dánia, Lettország és Svédország különböző árképzési beavatkozásokat vezetett be a fogyasztók különböző csoportjai számára (adókkal, illetékekkel, visszatérítésekkel, kompenzációs

²² A tagállamoktól kapott információk, a nemzeti szabályozó hatóságok jelentései és a tagállamok által önértékelésnek alávetett intézkedések alapján.

²³ A Bizottság közleménye – Az állami támogatásokra vonatkozó, az Ukrajna elleni orosz invázióval összefüggésben a gazdaság támogatását célzó ideiglenes válságkeret, 2023/C 101/03.

²⁴ SA.106377 TCTF – Hollandia – Az energiaköltségek csökkentésére irányuló program.

rendszerekkel stb. kapcsolatos intézkedések). Németország olyan, a gazdaság egészére kiterjedő rendszert vezetett be, amely a szolgáltatók piaci cselekvési szabadságának korlátozása nélkül kompenzálja a vállalkozásoknak a megnövekedett villamosenergia-költségeket²⁵.

A 12. és 13. cikk azt is előírja, hogy a kiskereskedelmi piacon végrehajtott bármilyen állami beavatkozásnak továbbra is ösztönöznie kell a villamosenergia-kereslet csökkentését. E tekintetben több tagállam – például Ausztria, Hollandia, Horvátország, Németország és Románia – számolt be fogyasztási plafonokon alapuló rendszerekről, beleértve az árképzésbe való beavatkozásokat, illetve a végső fogyasztók számára biztosított közvetlen vagy közvetett kompenzációs rendszereket.

A szabályozott áraknak jelentős hátrányai vannak. Konkrétan azért, mert csökkenthetik az energiahatékonysági ösztönzőket, és alááshatják a versenyt a fogyasztók hosszú távú kárára. Ezek az aggályok kiemelik a villamos energiáról szóló (EU) 2019/944 irányelvben alkalmazandó szabályok fontosságát, amelyektől a tanácsi rendelet eltér.

Az intézkedés meghosszabbításának értékelése

A válságintézkedés – amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy korlátozzák az árakat a háztartások és a kkv-k számára –, egyértelműen hasznosnak bizonyult, mivel több tagállam élt azzal a lehetőséggel, hogy nagyon rövid időn belül kiterjessze a meglévő programokat, vagy újakat hozzon létre.

A piacszerkezet reformjára irányuló javaslatban a Bizottság a tanácsi rendeletben foglaltakhoz hasonló új rendelkezéseket javasolt, miután értékelte a tagállamok által bejelentett kiskereskedelmi intézkedések előnyeit és hátrányait, a nyilvános konzultáció eredményeit, valamint a 2024-es időszakra vonatkozó, a tagállamoknak szóló költségvetési politikai iránymutatását²⁶. A Bizottság konkrétan azt javasolta, hogy a tagállamok villamosenergiaár-válság idején célzott árbeavatkozást vezessenek be a háztartások és a kkv-k számára, például a költségszintek alatt, a villamosenergia-fogyasztás korlátozott mennyiségére és korlátozott időtartamra.

²⁵ A programot a Bizottság az állami támogatási szabályok alapján, az ideiglenes válság- és átállási kerettel összhangban hagyta jóvá. SA.104606 TCTF – Németország – A földgáz-, hő- és villamosenergiaár-emelések átmeneti költségkorlátozása (JOCE C/061/2023).

²⁶ „A tagállamoknak indokolt kivezetniük az energiatámogatási intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Ha az energiaár-nyomás megújulása miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására lenne szükség, a tagállamoknak az eddiginél sokkal célzottabbá kell tenniük intézkedéseiket, tartózkodva az általános támogatástól, és csak az arra rászoruló szereplők – nevezetesen a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások – védelmére szorítkozva”, COM(2023) 141, a 2024. évi költségvetés-politikai iránymutatás.

Ez a lehetőség kiegészíti a villamos energiáról szóló irányelvben előírt, az energiaszegénységben élő és kiszolgáltatott fogyasztók védelmére vonatkozó meglévő keretet, amelynek értelmében a tagállamok szociális tarifákat alkalmazhatnak az energiaszegénységben élő és kiszolgáltatott helyzetben lévő fogyasztókra, és a piaci verseny teljes körű megvalósulásáig ideiglenesen szabályozhatják a háztartások és a mikrovállalkozások kiskereskedelmi árait.

Mivel az intézkedés lényegében bekerült a Bizottság piacszerkezetre vonatkozó javaslatába – figyelembe véve a Bizottság számára jelenleg rendelkezésre álló, fent ismertetett információkat –, a Bizottság jelenleg nem látja szükségesnek az intézkedés meghosszabbítását ebben a szakaszban.

VII. Előzetes következtetések

Ez a jelentés áttekintést nyújtott a tagállamoktól kapott válaszokról i. a keresletcsökkentési intézkedéseik, ii. a bevételek inframarginális felső határának végrehajtása, valamint iii. a tanácsi rendelet II. fejezetében meghatározott kiskereskedelmi ármegállapítási beavatkozások tekintetében. A jelentés áttekintést adott arról is, hogy a válaszadók milyen észrevételeket nyújtottak be a nyilvános konzultáció során ugyanezen témákban. Az e jelentésben értékelt információk, valamint az EU-ban jelenleg és rendes körülmények között előre látható villamosenergia-ellátás és -árak feltételei nem szolgáltatnak bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy szükséges vagy tanácsos lenne az egyes keresletcsökkentési intézkedések, az inframarginális bevételi felső határ és a kiskereskedelmi beavatkozások meghosszabbítása.

Először is, ami a keresletcsökkentési intézkedéseket illeti, úgy tűnik, hogy valamennyi jelentéstevő tagállam hajtott végre intézkedéseket a villamosenergia-kereslet csökkentése érdekében, elsősorban figyelemfelkeltő kampányok és célzott energiatakarékosági intézkedések révén. Noha a tagállamok arról számolnak be, hogy összességében tiszteletben tartják a villamosenergia-fogyasztás csúcsidőben 5 %-kal történő csökkentésére vonatkozó kötelező célt, a havi bruttó villamosenergia-fogyasztás 10 %-os csökkentése láthatóan kihívást jelent, noha ez nem akadályozta a villamosenergia-árak megfigyelt csökkenését.

A rendelkezésre álló információk alapján a Bizottság jelenleg nem látja szükségesnek a tanácsi rendeletben meghatározott keresletcsökkentési intézkedések meghosszabbítását. Az előre nem látható változásoktól eltekintve a jelenlegi villamosenergia-piaci viszonyok nem teszik szükségessé a meghosszabbítást. Ez a nyilvános konzultáció legtöbb válaszadójától kapott visszajelzésekkel is összhangban van. Bár rövid távon és a tanácsi rendeletben meghatározott

eszközök révén már nincs rá szükség, a keresletoldali válasz fontos a jól működő villamosenergia-piacok szempontjából. Ezért a Bizottság a villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó javaslatában strukturálisan bevezette azt.

Másodszor, a felülvizsgálat rámutatott, hogy a bevételi felső határ alkalmazása tagállamonként jelentős eltéréseket mutat. A tagállamok eltérő végrehajtási stratégiái a jelentések szerint jelentős befektetői bizonytalanságot eredményeztek. Ezt súlyosbítja az a tény, hogy egyes tagállamokban a felső határ bevezetése állítólag hatással volt a villamosenergia-vásárlási megállapodások és más hosszú távú szerződések megkötésére.

A rendelkezésre álló információk alapján, valamint a jelenlegi és előre látható piaci viszonyokra való tekintettel a Bizottság úgy véli, hogy a jelenlegi inframarginális bevételi felső határ előnyei nem ellensúlyozzák a befektetői biztonságra gyakorolt hatást, valamint a piac működését és az átmenetet érintő kockázatokat. A végrehajtási folyamat kihívásai ugyancsak visszatartják a tanácsi rendeletben meghatározott inframarginális bevételi felső határ meghosszabbítását. A Bizottság következtetése összhangban van a nyilvános konzultáció legtöbb válaszadójától kapott visszajelzésekkel, akik a befektetői bizonytalanság miatt elleneztek az intézkedés meghosszabbítását.

Harmadszor, a felülvizsgálat megállapította, hogy több tagállam élt azzal a lehetőséggel, hogy válság idején a kis- és középvállalkozásokra is kiterjessze a kiskereskedelmi árszabályozás hatályát, és bizonyos feltételek mellett a költségek alatti árszabályozást alkalmazzon. A Bizottság a villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó javaslatába olyan egyenértékű rendelkezéseket illesztett be, amelyek lehetővé teszik a tagállamok számára, hogy kivételesen és ideiglenesen beavatkozzanak a kiskereskedelmi piacokba oly módon, hogy az esetleges jövőbeli válsághelyzetekben a költségek alatti árat határozzák meg a háztartások és a kkv-k számára. A villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó javaslat elfogadása biztosítaná, hogy az ilyen strukturális intézkedések a javaslat elfogadását követően az uniós szabályozási keret részét képezzék. A fentiekre tekintettel, valamint a jelenlegi és várható villamosenergia-ellátási és villamosenergia-árviszonyok tükrében a Bizottság ezért úgy ítéli meg, hogy nem szükséges meghosszabbítani a tanácsi rendelet 12. és 13. cikkének rendelkezéseit.

Végezetül, mivel ez a jelentés a tagállamok által csak néhány hónappal a tanácsi rendelet intézkedéseinek hatálybalépését követően benyújtott információkon alapul, a Bizottság következtetései ezért nem érintik a Bizottság tagállamoktól kapott esetleges további információit, illetve az uniós villamosenergia-ellátás és -árak általános helyzetének előre nem látható változásait. Amennyiben a Bizottság által e jelentés alapjául szolgáló információk

jelentősen megváltoznak, előfordulhat, hogy a Bizottságnak ennek megfelelően ki kell igazítania következtetéseit, vagy ha a piaci viszonyok megkívánják, gyorsan cselekednie kell.